Vidékfejlesztés és a civil szervezetek

CSOMÓS ATTILA

Megragadva az alkalmat, hogy az Erdélyi Magyar Civil Szervezetek VI. Fórumán is részt vehetek, a vidékfejlesztésről, annak szükségességéről, az EU vidékfejlesztési politikájáról, valamint Románia vidékfejlesztési agrárpolitikájáról szeretnék értekezni. A **vidékfejlesztés** fogalmát ennek megfelelően a következők szerint határoznám meg: A vidékfejlesztés (rural development) az Európai Unióban olyan politika, amelynek a kedvezményezettjei alapvetően a mezőgazdasági termelést végzők. Ők a problémáik megoldásától a vidéki területek általános gondjainak enyhülését várják.

Igen ám, de az EU-t alkotó országokban a vidéki területek és az ott élő népesség egyre kevésbé függ a mezőgazdaságtól, mert az EU-ban a jelen pillanatban a termelés növekedése helyett a versenyképesség fokozása, az ártámogatások csökkentése, a termelők jövedelemtámogatásának növelése a fő cél. Továbbá megállapított tény az is, hogy az EU-ban a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya egyre csökken, és mégis túltermelés van, mert a termelés egyre jobban koncentrálódik. Folyamatosan növekszik az elhalálozási ráta, csökken az újszülöttek száma, és még mindig folyamatos a vidékről a városokba való átköltözés. Ezek hatására bekövetkezik egyes olyan tevékenységi lehetőségek megszűnése, amelyekre csak a falusi környezet ad lehetőséget, egyes vidékek elnéptelenedése, és ezzel együtt a környezet pusztulása is. Mindezek nem kívánatos folyamatok.

Összefoglalásként leszögezhetjük, hogy a vidékfejlesztési politikának az a célja, hogy megújítsa, megerősítse azokat a vidékeket, illetve azoknak a területeknek a versenyképességét, amelyeknek a mezőgazdasági termelés (mező-, erdő-, vad-, halgazdaság) ad megélhetőségi lehetőséget, valamint hogy hozzájáruljon a munkahelyek megtartásához és fejlesztéséhez és az ott élő lakosság életkörülményeinek javításához.

És most lássuk, hogyan állunk mindezekkel a kérdésekkel Romániában. A meglévő adatok birtokában tudnunk kell, hogy Romániában a vidéken élők száma ma 10,3 millió körül van. Ebből több mint 5,6 millió az aktív korú lakosok száma. Mivel városon még nem fejeződött be a privatizációs és a reprivatizációs folyamat, az ipar átszervezése, a fejlett technológiák és technikák bevezetése, a városokban élők nagyszámú munkanélküliség felszámolása, az előbb jelzett aktív korú lakosoknak vidéken kellene munkalehetőséget biztosítani. Ez egyben azt jelenti, hogy a vidéken élő lakosság problémáinak a megoldását a mezőgazdaság és főleg a mezőgazdasági ágazathoz szorosan kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése kellene biztosítsa. Ez sajnos lehetetlen, mert Romániában még mindig 4,2 millió az 1,54–2,5 ha földtulajdonnal rendelkező gazdálkodók száma, és ha be is indul a földkoncentráció folyamata, azaz az EU-ban lévő átlag 100 ha-os gazdaságok kialakítása, ez akkor is csak 140 000 gazdaság létrejöttét jelentené, mivel hogy az összmezőgazdasági terület nagysága nem több mint 14 millió ha. Tudomásul kell venni azonban azt is, hogy Romániában 13 000 falu létezik. Tehát átlagosan minden faluban 11 gazdaság, Romániában pedig összesen 143 000 mezőgazdasági vállalkozó biztosíthatná a mezőgazdasági termékek előállítását. Ez a szám az 5,6 millió aktív vidéken élők számához képest elenyészően kevés.

Az előbbiekből kiderül, hogy Romániában a vidéken élők gondjait nem lehet egyszerűen csak a mezőgazdaságra való összpontosítással megoldani. Hozzá kell tenni még azt is, hogy minden táj és falu egyszeri és megismételhetetlen, és ezekben a megélhetőség attól függ, hogy milyen a környezet, az időjárás, az évi csapadék mennyisége, az ivóvíz ellátottsága, a talaj minősége, milyen gazdálkodás alakult ki ez idáig, valamint mindezek összefüggését az ott élő népek kultúrájával, építkezési, öltözködési, étkezési, stb. szokásaival.

Romániában tehát a vidék kérdése nem egy szűk társadalmi csoport gondjainak megoldását jelenti. Ahogy egyik erdélyi magyar poltikusunk mondotta: „szembe kell nézni egy sereg gonddal, amivel a falusi emberek, a kis közösségek, a kis társadalmak élet-halált vívnak a fennmaradásért”. Nincsenek megfelelő utak, úthálózatok, ivóvizhálózatok, kanalizálás, kommunikációs infrastruktúra, szociális létesítmények, fenőttképzést és szakmai átképzést biztosító központok. Nincs vállalkozóbarát környezet, amely vonzaná a külföldi befektetőket, és sajnos nincs egy komoly alkalmazható vidékfejlesztési stratégia sem. Mindent el kell követni, hogy az általános, egyszerűen csak az agrárpolitikai intézkedéseket magában foglaló minisztériumi parancsok és törvények helyett egy komoly és alkalmazható vidékfejlesztési